

РОЗДІЛ 3 РОМАНСЬКІ МОВИ

УДК 811.133.1'42'373.612.2

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2024.36.24>

МЕТАФОРА У ФРАНЦУЗЬКОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

METAPHOR IN FRENCH POLITICAL DISCOURSE

Семенова О.В.,*orcid.org/0000-0002-7703-2719**PhD, кандидатка філологічних наук, доцентка,**доцентка кафедри другої іноземної мови**Горлівського інституту іноземних мов**Державного вищого навчального закладу**«Донбаський державний педагогічний університет»*

У статті на матеріалі публічних виступів президента французької республіки досліджено метафора та її функції. Метою даної розвідки є аналіз впливу метафоричних висловлювань політичних діячів на підсвідомість реципієнта, дискредитацію політичних опонентів. Метафора як природній спосіб допомагає зрозуміти мовлення, мовну картину світу. Метафора як один із маніпулятивних інструментів впливу на свідомість надовго дозволяє зберігати будь-який образ в пам'яті. Основним засобом аргументації та асоціативного сприйняття вважається метафора, оскільки її вплив на суспільну свідомість практично не помітний. Політики використовують в своїх промовах метафору задля більшої переконливості та образності. Використання метафори певним чином симпліфікує сприйняття складних політичних феноменів, понять, моделей. Здійснення персуазивної стратегії французького політичного дискурсу відбувається шляхом вживання метафори. Персуазивний комунікативний акт містить таку компоненту, коли політик навмисно використовує метафору для зміни думки реципієнта та виклику певної реакції. Використання метафори не тільки спрощує розуміння складних політичних понять, а й акцентує увагу на певній події, окреслює її рамки, тлумачить саме в такому ракурсі, як замислив оратор. Події та дії метафорично осмислюються як об'єкти, активності, речовини, стани. Метафора впливає не тільки на індивіда, але й на суспільство в цілому, створюючи ідеологічні уявлення спільноти, задаючи соціальні моделі. Метафоричне мислення в політиці є ознакою кризи мислення в складній ситуації, вирішення якої потребує значних зусиль когнітивної системи людини з метою пошуку правильної альтернативної поведінки. Доведено, що метафора існує не лише в літературному або поетичному творі, а є частиною повсякденного життя і стимулом вирішення всіляких проблем.

Ключові слова: гра слів, свідомість, маніпуляція, адресат, образ лідера.

The article examines the role of metaphor based on the material of public speeches of the president of the French Republic. The purpose of this study is to analyze the influence of metaphorical statements of political figures on the subconscious of the recipient. To solve this goal, we applied general scientific, theoretical and empirical research methods. Metaphor is considered to be the main means of argumentation and associative perception, since its influence on the public consciousness is practically not noticeable. Politicians use metaphor in their speeches for greater persuasiveness and imagery. Metaphor appeals to general knowledge, creating a sense of equality between the participants in communication and encouraging them to accept a false conventional wisdom. The use of metaphor in a certain way simplifies the perception of complex political phenomena, concepts, models. The implementation of the persuasive strategy of French political discourse takes place through the use of metaphor. The persuasive communicative act contains a component such as intentionality, that is, the politician deliberately uses metaphor to change the recipient's mind and elicit a certain reaction. Metaphor fulfills cognitive, communicative, pragmatic and aesthetic functions in political discourse. Political discourse is distinguished by its authorship and targeting; the presence of a communicative strategy and tactics; ideological and pragmatic level of 'populism'; standardity and expressiveness; dialogicity and monology; explicit and hidden appraisal; aggressiveness and tolerance; ideological orientation realized by linguistic means of enhancing the emotional effect; psychological impact on the recipient. The use of a metaphor not only simplifies the understanding of complex political concepts, but also focuses attention on a particular event, outlines its framework, and interprets it from exactly the perspective that the speaker intended. Events and actions are metaphorically understood as objects, activities, substances, and states. The metaphor acts not only on the individual, but also on society as a whole. The metaphor creates ideological representations of the community by setting social models. It is proved that the metaphor exists not only in a literary or poetic work, but is a part of our daily life and an incentive to solve problematic issues and situations.

Key words: wordplay, consciousness, manipulation, addressee, image of the leader.

Постановка проблеми. Останніми роками політична метафора привертає до себе значно більш уваги лінгвістів, оскільки є провідним інструментом аргументації та асоціативного сприйняття. Метафорі присвячені розвідки, статті, публікації та аналізи, де метафора розглядається як ефективний та дієвий спосіб експресивного вираження, використання метафори політиками, її вплив на суспільство. Основним призначення політичного дискурсу є донесення інформації до аудиторії, незалежно від її статі, віку та освіти, створення певної моделі відносин, конкретного образу. Сприйняття подій та фактів, вплив на почуття реципієнтів, а в деяких випадках і маніпуляції досягаються шляхом використання метафор, оскільки її присутність практично не помітна. Дж. Лакоф та М. Джонсон у своїй роботі «Метафори, якими ми живемо ...» стверджують, що метафора існує всюди в нашому повсякденному житті та виявляється не лише в мові, а й в мисленні та діях. Використання метафори завжди має певну мету, а в політичному дискурсі вона використовується для надання промові політика більшої переконливості, образності. Особливість політичного дискурсу полягає в тому, що він має ідеологічну спрямованість, яка реалізується різними засобами, в тому числі й лінгвістичними, що підсилюють емоційний ефект та психологічно впливають на реципієнта, тобто адресант не тільки висловлює свою думку, але іноді й нав'язує свою точку зору.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Окремі аспекти метафори розглядали такі дослідники як: концептуальний аспект метафори (Дж. Лакоф, М. Джонсон), метафора як засіб пізнання (П. Хенле, Ф. Уїлрайт, Е. Джордан, М. С. Брідслі, Дж. Серль), метафоричні моделі (О. Данцева; В. Кравченко), метафорика при перекладі політичних промов (З. Чепурна), гендерний аспект метафори (Д. Каліщук, Н. Приймак), артефактна метафора в політичному дискурсі (О. Андрейченко), метафорична експансія та її сфери-джерела у політичній комунікації (Н. Ковальська, А. Парахневич), когнітивні аспекти дослідження метафори (М. Нарійчук; В. Павлуцька), міфологічний аспект метафори в американському і українському політичному дискурсі (О. Добош), метафора в українському політичному дискурсі (Х. Дацишин) та інші. **Актуальність** нашого дослідження обумовлена важливістю вивчення закономірностей метафоризації для інтерпретації французького політичного дискурсу.

Мета статті – продемонструвати образне перенесення в політичному дискурсі шляхом

метафоризації та вплив метафори на свідомість адресата. **Об'єкт** дослідження – сучасна французька метафора. **Предмет** дослідження – особливості використання метафори у французькому політичному дискурсі. Для вирішення мети дослідження було застосовано наступні **методи**: аналіз теоретико-методологічної літератури, метод суцільної вибірки, метод компонентного аналізу, функціонально-стилістичний аналіз в умовах прагмалінгвістичного підходу, лінгво-стилістичний метод, контекстуальний метод.

Виклад основного матеріалу дослідження.

У лінгвістиці метафора базувалася на риторичі і виконувала лише естетичну функцію, вважалася засобом образотворчої мови. Ернст Кассіер пов'язував метафору з міфотворчістю, специфічним процесом, спрямованим на розуміння світу. Наразі метафора розглядається в тісному зв'язку з процесом свідомості. На думку Д. Лакоффа і М. Джонсона, наша повсякденна понятійна система, в рамках якої ми мислимо й діємо, метафорична за своєю суттю. Дії метафори не обмежуються лише мовною сферою: самі процеси мислення людини значною мірою метафоричні. Метафори як мовленнєві висловлювання стають можливі саме тому, що існують метафори в концептуальній системі людини [7, р. 2–10]. У зв'язку з розширенням досліджень метафори, постало питання щодо її класифікації. Існують різні класифікації метафор, зокрема й класифікація метафор, яка використовується в політичному дискурсі. Цим займається політична метафорологія, заснована Дж. Лакоффом у 1991 році. Політична метафора була виділена як окрема жанрова метафора, притаманна авторському політичному дискурсу. Особливість політичної метафори полягає в тому, що вона створює уявлення про образний світ автора.

Зазначимо, що політичний дискурс не обмежується виключно діалогом. Усна форма включає публічні виступи, заяви, коментарі, політичні огляди, прес-конференції, дебати, інтерв'ю, участь у телевізійних та радіопрограмах, урядові дискусії. Ця форма політичного дискурсу – індивідуальна. Писемна форма представлена угодами, домовленостями, протоколами, а також публікаціями в ЗМІ (політична реклама, пропаганда, тощо). Метафоризації піддаються здебільшого абстрактні сфери (час, простір, людина, його соціальне оточення, розумова діяльність, економічна й політична сфери), які представлені в мові за допомогою явищ, відомих з емпіричного досвіду. Основною функцією політичного дискурсу є вплив на аудиторію, де спостерігається певна

динамічність метафор. У політичному дискурсі метафора виступає засобом переконання, прийняття/неприйняття політичних позицій. Читач або слухач не завжди помічає метафору, що дозволяє імпліцитно впливати на його свідомість і психологічний стан. Наприклад, у французькому політичному дискурсі часто спостерігаються метафори, котрі відносяться до сфери війна. Певну кількість метафор у досліджуваних текстах становлять політичні метафори, які тісно пов'язані з агресивними діями опонентів, оскільки політика значною мірою є боротьбою за владу або впливом. Дія *атакувати* відноситься до військової тактики, яка передбачає напад на противника. Метафора *атакувати проблему* транслює ідею постійної роботи над питанням, пошук правильного рішення: «*Je propose à s'attaquer à des problèmes qu'en réalité on ne veut pas résoudre*».

У політичному дискурсі французьких ЗМІ співвідношення орієнтації з метафорами як способом мислення пов'язане з досвідом індивіда. Просторові орієнтири метафорично мають як позитивну так і негативну конотацію та психологічно пов'язані з поліпшенням ситуації, становища, статусу, кар'єрного росту або навпаки: «*Avec environ 7% des suffrages, elle est arrivée... en quatrième position, 10 points derrière Arnaud Montebourg*» [13]. «*Lorsque les femmes accèdent au sommet du pouvoir politique, en quoi sont-elles différentes de leurs collègues masculins?*» [1].

Французькі ЗМІ насичені концептуальними метафорами, оскільки саме вони відображають реалії внутрішнього життя соціуму, інтерпретують дії різних країн та їх лідерів на міжнародній арені. Репрезентація фрагмента реальності в медіа тексті полягає в створенні мовленнєвими засобами моделі позамовної реальності з метою формування певної картини світу, позитивної чи негативної думки про ту чи іншу політичну силу: *bâtir des plans d'attaque, pas une seule journée sans attaque, la conquête de l'Élysée, Marine Le Pen vise l'Élysée, Marine se bat pour avoir le pouvoir*.

Жорстка передвиборна боротьба та політичне протистояння представлені в ЗМІ метафоричними моделями з концептом *тваринний світ*. Політики асоціюються з хижаками. Така репутація міцно закріпилася в національній свідомості французів. Ще під час першої президентської кампанії Ніколя Саркозі отримав характеристику «*молодого вовка*» – «*un jeune loup, Sarkozy*».

Концептуальні метафори активно використовуються у ЗМІ задля виявлення певних характеристик особистості політика та його яскравих якостей і властивостей (позитивних/негатив-

них). На прикладі виступу діючого президента Франції Е. Макрона було розглянуто метафори та визначено їх функціональне навантаження. З метою експресивного впливу на підсвідомість нації, Е. Макрон використовує лексему *ébranlement* – *підриє морального стану, душевний надриє, потрясіння*: «*Le moment que nous vivons est un ébranlement intime et collectif*» [2]. Мета президента полягає в необхідності створення важкої психоемоційної картини; страшна епідемія постає в образі жахливої загрози, що нависла над французьким народом і всім людством, і з нею необхідно боротися спільно. Е. Макрон вдається до використання іншої метафори наприкінці свого виступу: «*Je tâcherai de dessiner ce chemin qui rend cela possible*» [там само]. Свою стратегію боротьби з пандемією, економічною кризою, французький президент метафорично порівнює зі шляхом вирішення проблеми, який буде запропонований французькому суспільству.

На тлі нескінченної боротьби за краще майбутнє своєї країни, молоде покоління французів представляється екс-главі Франції Ф. Олланду у вигляді жертви: «*C'est terrible de mener une bataille contre l'échec scolaire, qui fait chaque année plus de 150 000 victimes*» [3]. Питання міграції гостро стояло й стоїть перед Францією, як однієї з країн, котра приймає біженців, тому Ф. Олланд неодноразово торкався цієї теми. Наприклад на саміті в Брюсселі він висловив наступну думку: «*En termes de nombre, aujourd'hui, la France n'est pas soumise à un afflux de réfugiés et ceux qui prétendent que nous serions envahis sont des manipulateurs, des falsificateurs, qui le font pour des raisons purement politiques, pour faire peur*» [там само]. У даному прикладі, дієслово *enhavir* зі значенням *захоплювати*, яке використовується у воєнній сфері, також вжито в політичній. Ф. Олланд має на увазі політичні сили, які бояться, що експансія біженців позначиться на мешканцях Франції. Повна метафора звучить як *l'immigration est une attaque*. В даному випадку відбувається змішання воєнної та політичної сфер. У своїй книзі Ф. Олланд зізнається, що кількість мігрантів значно збільшилась і відмічає, що з ісламізмом виникають труднощі в країні: «*Qu'il y ait un problème avec l'islam, c'est vrai. Nul n'endoute*» [там само].

Е. Макрон має своє бачення питання міграції, мігрантів: «*... Contrairement à ce que certains disent, nous ne sommes pas aujourd'hui confrontés à une vague d'immigration. Un peu plus de 200 000 titres de séjour ont été octroyés l'année dernière, ce n'est pas un tsunami que nous ne saurions freiner...*» [8].

Він заявив, що взагалі не розуміє, про які міграційні хвилі йдеться, немає ні хвиль, ні цунамі. Це гра у прямому та переносному значенні слів, гіперболічне метафоричне уподібнення міграційної хвилі (*vague d'immigration*) цунамі (*tsunami*) в комбінації з запереченням цього перебільшеного порівняння розраховані на сильний емоційний ефект. Негативна конструкція в поєднанні з метафоричною гіперболою роблять дискурс Е. Макрона яскравим та незабутнім.

В іншій своїй промові, Е. Макрон заявляє, що імміграції не уникнути, найближчими роками вона буде тільки посилюватися, тому потрібно скористатися цією ситуацією: «*Nous ne devons pas mentir à nos concitoyens: l'immigration n'est pas quelque chose dont nous pourrions nous départir ... une chance d'un point économique, culturel, social ... elle fait partie des déterminants positifs. Mais à condition de savoir la prendre en charge. Quand on sait les intégrer, les former, les femmes et les hommes renouvellent notre société, lui donnent une impulsion nouvelle, des élans d'inventivité, d'innovation*» [9].

У своїх промовах колишній та діючий президенти Франції вживають емоційну лексику задля експресивного впливу на свідомість слухача. А, використання концептуальної метафори є відображенням концептуальної картини світу людей і невід'ємною частиною сучасного політичного дискурсу, виступаючи при цьому головним інструментом персуазивності й нерідко, маніпуляції.

Проаналізувавши політичні промови Е. Макрона, дійшли висновку, що він часто використовує слова, пов'язані з ідеєю руху та оновленням: *marcher, avancer, progresser, énergie, transformation, innovation, révolution, renouveau, dynamisme, mobilité*. Лідруючі позиції займають лексичні одиниці *rassembler, rassemblement, ensemble, réconciliation*, які вживаються з метою об'єднання нації.

Дискурс Е. Макрона рясніє метафорами, фразеологізмами, образними порівняннями. Ідіоматика привносить оціночний характер, надає експресивності та емоційності, моделюючи певну політичну реальність, що відображається в мовленнєвій поведінці французького лідера. Політологами відзначається, що завдяки колоритній, вишуканій, нетиповій мові Е. Макрона вимальовується новий портрет президента П'ятої Республіки – енергійна сучасна фігура, постійно пропонує нові ідеї і шукає якнайшвидших результатів.

Прикладом може бути яскравий вислів у промові президента *poudre de Perlimpinpin*, що означає неефективні ліки або щось ілюзорне, уявне. Під час теледебатів у відповідь на запропоновані

заходи одного з членів партії Front National щодо боротьби проти тероризму, претендент на пост президента Франції виголосив наступне: «*Depuis novembre 2015, nous avons rétabli des contrôles aux frontières pour lutter contre les terroristes. Ce que vous proposez, comme d'habitude, c'est de la poudre de Perlimpinpin*» [11].

Ще один приклад перефразованої метафори Ш. де Голля – *saut de cabri* (*стрибок африканської кози*), що в переносному значенні означає *перескакування з теми на тему, поверхневе, несерйозне ставлення до чогось*, до якої Е. Макрон звернувся під час дебатів з Марін Ле Пен «*Je ne tombe pas comme vous dans le piège des sauts de cabri [...] J'ai un projet sérieux qui n'est pas du saut de cabri*» [там само].

Розмірковуючи про формування політичної ідеології як інструменту, зокрема, її інтелектуальної складової, Е. Макрон говорить про сутність будь-якого політичного діяча наступне: «*L'animal politique a besoin de donner du sens à son action*» [8]. Політичний діяч метафорично зіставляється Е. Макроном з *твариною*, підсвідомо зосереджуючись на такій властивій політичним діячам рисі, як жага влади.

Говорячи про роль ЗМІ в політиці в цілому, французький президент стверджує: «*Quant à la parole médiatique, c'est la nourriture donnée à un monstre qui n'arrête jamais...*». Лексема *monstre* в своєму основному значенні – *чудовисько*, позначає щось міфічне і надприродне. Образ ЗМІ метафорично вимальовується президентом і порівнюється зі справжнім *монстром* з метою фокусування уваги громадськості на безпринципній діяльності ЗМІ в сфері політики.

Виступаючи перед слухачами військової школи, Е. Макрон вживає метафорично дієслова та лексичні одиниці й акцентує увагу на небезпеці з боку халіфату Даіши або ІГІЛ: «*L'ennemi, c'est une menace qui se concrétise. Le califat territorial de Daech a depuis été détruit, mais les réseaux et l'idéologie terroriste djihadiste ... continuent à chercher des failles dans nos sociétés, matérialisant l'existence d'un continuum entre la défense et la sécurité*»; на силових стратегіях: «*La haute mer, les espaces aériens et exo-atmosphériques, le numérique, ces espaces communs qui s'interpénètrent et complexifient notre compréhension des enjeux, deviennent ou redeviennent des terrains de rapports de force et parfois de confrontation*»; на забороні використання хімічної зброї: «*Enfin, le tabou de l'usage des armes chimiques a été brisé à de multiples reprises en Syrie, en Malaisie et jusqu'en Europe même*»; на технологічному

прориві: «*La technologie est en effet à la fois un enjeu, un perturbateur et un arbitre des équilibres stratégiques*»; на появі нових технологій: «*Porteur d'innovations sans limite, le numérique innerve tous les milieux physiques*» [5].

А, виступаючи перед Генеральною асамблеєю Об'єднаних Націй Е. Макрон звертає увагу на воєнні конфлікти та злочини проти населення – «*Comme le dit David MILIBAND, c'est l'âge de l'impunité qui s'est ouvert*»; розмірковує про сміливість: «*Le courage de savoir bâtir la paix, d'abord, parce qu'il faut du courage pour cela, parce que c'est une prise de risque à chaque fois, bâtir la paix et le courage de la responsabilité*»; про мир в Україні: «*Le Président ZELENSKY qui a amorcé des premiers pas ...*»; про багатовекторність: «*Non pas dire notre multilatéralisme est fatigué, nous ne nous écoutons plus nous-mêmes, nous n'avons plus aucune efficacité, non*»; про стабілізацію конфліктів у світі: «*La grande difficulté qui est la nôtre aujourd'hui c'est que nous ne savons plus stabiliser un monde de plus en plus conflictuel alors que nous sommes sortis d'un duopole dans lequel nous avons vécu pendant des décennies*»; про відповідальність в медичній сфері: «*C'est cette bataille aussi et ce courage de la responsabilité que nous devons avoir en matière de santé*», «*Nous avons trois semaines, et nous mettrons toute notre énergie pour qu'un nouveau fonds mondial soit au rendez-vous de notre ambition*» [4].

Трактуючи сутність демократичного режиму, Е. Макрон вважає що в структурі демократії відсутній такий елемент, як *монарх (король)* – *батько народу* – *лідер*, без якого не може існувати ані демократія як така, ані французька державність: «*Il y a dans le processus démocratique et dans son fonctionnement un absent. Dans la politique française, cet absent est la figure du Roi, dont je pense fondamentalement que le peuple français n'a pas voulu la mort. La Terre a creusé un vide émotionnel, imaginaire, collectif: le Roi n'est plus là ...*» [6]. Е. Макрон переконаний у тому, що французький народ потребує справжнього *батька нації*, можливо, навіть в авторитарній формі. Спроба передачі даної ідеї здійснюється в розглянутому інтерв'ю за допомогою метафоричного вживання лексичних одиниць.

Глибоко філософічним і наскрізь метафоричним представляється бачення Е. Макрона і його репрезентація сутності політичної діяльності: «*Il m'a aidé à comprendre que l'exigence du*

quotidien, qui va avec la politique, est d'accepter le geste imparfait. Qu'il faut dire pour avancer. C'est une forme d'affranchissement par rapport à la philosophie: on bascule dans le temps politique en acceptant l'imperfection du moment» [8]. За допомогою образного співвідношення політики і філософії, Макрон переконливо доводить неминучість зіткнення з перешкодами в політичній діяльності в цілому, амбівалентність суті політики, а також імпліцитно показує необхідність політика бути готовим протистояти викликам.

За допомогою метафори відбувається реалізація персуазивної стратегії мовлення президента, мета якої – переконати своїх співвітчизників згуртуватися перед спільною бідою, дотримуватися необхідних заходів безпеки, що вживаються французьким урядом і надихнути громадян: «*Il nous faudra nous rappeler aussi que notre pays, aujourd'hui, tient tout entier sur des femmes et des hommes que nos économies reconnaissent et rémunèrent si mal. Les distinctions sociales ne peuvent être fondées que sur l'utilité commune. Ces mots, les Français les ont écrits il y a plus de 200 ans. Nous devons aujourd'hui reprendre le flambeau et donner toute sa force à ce principe*» [12].

Працюючи над стилем промови, Е. Макрон показує важливість свої інтенції, владу, майстерність вражати аудиторію. Використовуючи складні слова, він подає опоненту інформацію, яка цілком зрозуміла, викликає повагу аудиторії. Філософська змістовність, якою насичений дискурс Е. Макрона, відбивається на популярності президента. Мовленнєва поведінка політичного діяча являє собою гнучкий механізм впливу на несвідоме індивіда, в зв'язку з чим віртуозне володіння ораторським мистецтвом, нестандартне мислення, високий рівень інтелекту є складовими політичної сили, що в повній мірі властиво чинному президенту Франції.

Висновки дослідження і перспективи подальших розвідок. Отже, метафора є невід'ємною складовою життя, котра відіграє особливу роль в політичному дискурсі. Політик привертає увагу до певних проблемних питань, які виникають в країні, суспільстві та спонукає до їх розв'язання. Сучасні політики навіть можуть претендувати на певне новаторство, продукуючи авторські політичні метафори. Перспективним вбачаємо проаналізувати гендерну ідентичність французького політика.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Achin C., Lévêque S. Femmes, énarques et professionnelles de la politique. Des carrières exceptionnelles sous contraintes. URL: <https://www.cairn.info/revue-geneses-2007-2-page-24.htm> (дата звернення: 10.09.2024).
2. Adresse aux Français, 13 avril 2020. URL: <https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2020/04/13/adresse-aux-francais-13-avril-2020> (дата звернення: 15.09.2024).
3. Davet G. L'homme F. Un président ne devrait pas dire ça. Paris: Éditions Stock, 2016. 575 p.
4. Discours du Président de la République à l'Assemblée générale des Nations Unies. URL: <https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2019/09/24/discours-du-president-emmanuel-macron-a-la-tribune-de-lassemblee-generale-ONU> (дата звернення: 16.09.2024).
5. Discours du Président Emmanuel Macron sur la stratégie de défense et de dissuasion devant les stagiaires de la 27e promotion de l'école de guerre (7 février 2020). URL: <https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2020/02/07/discours-du-president-emmanuel-macron-sur-la-strategie-de-defense-et-de-dissuasion-devant-les-stagiaires-de-la-27eme-promotion-de-lecole-de-guerre> (дата звернення: 17.09.2024).
6. Fottorino E. Qu'est-ce que le macronisme? Paris: Le 1 Philippe Rey, 2018. 96 p.
7. Lakoff G., Johnson M. Metaphors We Live By. Chicago: University of Chicago Press, 1980. 193 p. P. 2–10.
8. Le politique et le philosophe: Emmanuel Macron et Paul Ricœur. URL: <https://www.cairn.info/revue-etudes-2017-9-page-47.htm> (дата звернення: 15.09.2023).
10. Macron: «Le sujet de l'immigration ne devrait pas inquiéter la population française» URL: <https://www.nouvelordremondial.cc/2017/03/02/macron-le-sujet-de-limmigration-ne-devrait-pas-inquieter-la-population-francaise/> (дата звернення: 21.09.2024).
11. Macron: «nous ne sommes pas aujourd'hui confrontés à une vague d'immigration». URL: <https://resistancerepublicaine.com/2017/03/03/macron-nous-ne-sommes-pas-aujourd'hui-confrontes-a-une-vague-dimmigration/> (дата звернення: 19.09.2024).
12. «Perlimpinpin», «Galimatias»: Le petit lexique du débat Macron-Le Pen. URL: https://www.bfmtv.com/politique/elections/presidentielle/perlimpinpin-galimatias-le-petit-lexique-du-debat-macron-le-pen_AV-201705040026.html (дата звернення: 17.09.2024).
13. Quand le «en même temps» d'Emmanuel Macron pose question aux linguistes. URL: <https://theconversation.com/quand-le-en-meme-temps-demmanuel-macron-pose-question-aux-linguistes-150869> (дата звернення: 10.09.2023).
14. Schneider V. Émotion et désarroi dans le camp Royal. URL: https://www.lemonde.fr/primaire-parti-socialiste/article/2011/10/10/emotion-et-desarroi-dans-le-camp-royal_1585027_1471072.html (дата звернення: 14.09.2024).